

Arkada? Bask?s?n? Belirleme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Arkada? Bask?s?n? Belirleme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16986>

Özet

Arkadaş Baskısı Belirleme Ölçeği (ABÖ), Serkan Volkan Sarı ve Aysun Tekbıyık tarafından geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin sosyal çevrelerinden, özellikle de akranlarından gelen baskıya ne ölçüde algıladıkları ve deneyimlediklerini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, **tek boyutlu** bir yapıya sahip olup, 24 maddeden oluşmaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin yüksek düzeyde **yapısal geçerli** ve iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermiştir. Bu araç, özellikle eğitim ve gelişim psikolojisi alanlarında, akran etkileşimlerinin birey üzerindeki etkilerini incelemek için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Arkadaş Baskısı, Akran Etkisi, Psikometrik Ölçek Geliştirme, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), Güvenilirlik, Yapısal Etkilik Modellemesi.

Yazarlar

Serkan Volkan Sarı, Aysun Tekbıyık

Amaç

Arkadaş Baskısı Belirleme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin arkadaş grupları veya akranları tarafından uygulanan sosyal baskı düzeylerini ve türlerini standardize edilmiş bir biçimde ölçmektir. Bu baskı, genellikle bireyin davranış, tutum ve kararları arkadaş grubunun beklentilerine uygun hale getirme eğilimini ifade eder.

Bu ölçek, özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal uyum süreçlerini, riskli davranışlara yönelme eğilimlerini ve benlik saygısı üzerindeki akran etkisini belirlemede araştırmacılara ve ruh sağlığı uzmanlarına kapsamlı veriler sunmayı hedeflemektedir. Ölçeğin geliştirilmesi, bu psikolojik yapıların Türk kültürü bağlamında güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçülmesine olanak tanımıştır.

Yapı

Ölçek, literatürde yaygın olarak incelenen **akran baskısı** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin sosyal kabul görme veya dışlanma korkusu nedeniyle, kendi değerlerine veya arzularına aykırı düşebilecek şekilde davranışları değiştirme zorunluluğu hissetmesi olarak tanımlanır.

ABÖ, bu yapıyı tek boyutlu (unidimensional) olarak ele almaktadır. Tek boyutlu yapıların, **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** sonuçlarıyla desteklenmesi belirtilmiştir. Bu durum, ölçekteki tüm 24 maddenin, ölçülmek istenen temel psikolojik yapıyı, yani arkadaş baskısı, tutarlı bir

?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap?s?sal geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Elde edilen uyum indeksleri, model ve veri aras?ndaki uyumun kabul edilebilir ve k?smen yüksek düzeyde oldu?unu do?rulamaktadır.

Ki-Kare De?eri ve Serbestlik Derecesi Oran?: Ki-kare de?eri anlaml? bulunmakla birlikte, modeldeki parametre say?s?n?n fazlal??? nedeniyle bu beklenen bir durumdur. Daha kritik bir gösterge olan Ki-kare/serbestlik derecesi oran? (χ^2/sd) **3.84** olarak hesaplanm???r. Bu de?er, model-veri uyumunun güçlü bir göstergesidir.

?yilik Uyum ?ndeksleri: Model-veri uyumunu gösteren CFI (Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi), NFI (Normlu Uyum ?ndeksi), IFI (Art?msal Uyum ?ndeksi), GFI (?yilik Uyum ?ndeksi) ve AGFI (Ayarlanm?? ?yilik Uyum ?ndeksi) de?erlerinin tamam? **0.90'n üzerinde** de?erler alm???r. Bu sonuç, modelin iyi düzeyde bir uyuma sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

Hata ?ndeksleri: Standartla?t?r?lm?? hata kal?nt?lar?na ili?kin model uyumunu gösteren SRMR (Standartla?t?r?lm?? Kök Ortalama Kare Kal?nt?) de?eri **0.08'den küçük** bulunmu?tur. Ayr?ca, yakla??k kök ortalama kare hata (RMSEA) de?eri de **0.08'den dü?ük** olup, bu da iyi uyumu temsil eden güçlü bir göstergedir. Tüm bu bulgular, kurulan tek boyutlu modelin veriyle uyum içinde oldu?unu ve dolay?s?yla ölçe?in yüksek **yap?s?sal geçerli?e** sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Arkada? Bask?s?n? Belirleme Ölçe?i'nin güvenilirli?i, iç tutarlılık ve yarıya bölme yöntemleri kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde analiz edilmi?tir. Elde edilen tüm de?erler, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

?ç Tutarlılık (Cronbach Alfa): Ölçe?in genel **Cronbach Alfa** katsay?s? **0.894** olarak hesaplanm???r. Bu de?er, psikometrik aç?dan mükemmel kabul edilen bir iç tutarlılık düzeyine i?aret etmektedir.

Yarıya Bölme (Split-Half) Yöntemi: Ölçek, iki e?de?er yarıya (split-half) bölünerek de güvenilirli?i incelenmi?tir. Birinci grup için Alfa katsay?s? 0.831, ikinci grup için ise 0.834 olarak bulunmu?tur. Bu de?erlerin birbirine yak?n ve yüksek olması, ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde aynı yapıyı ölçtü?ünü göstermektedir.

Ek Güvenirlik Katsayılar?: Split-half analizi sonuçları kapsamında Guttman Split Half (0.794), E?it Uzunluk Spearman-Brown (0.795) ve E?it Olmayan Uzunluk Spearman-Brown (0.795) katsayıları da yüksek de?erlerde elde edilmi?tir. Bu bulgular, Arkada? Bask?s?n? Belirleme

Ölçe?'nin tutarl? ve güvenilir bir ölçme arac? oldu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?'in faktör yap?s?, **tek boyutlu** olarak belirlenmi?tir. Bu yap?, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi? ve modelin verilere mükemmel uyumu sayesinde do?rulanm???t?r. Yap?lan analizler, 24 maddenin tamam?n?n tek bir temel faktör alt?nda topland???n? ve bu faktörün 'Arkada? Bask?s?' yap?s?n? temsil etti?ini göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Tek boyutlu, 24 maddeden olu?maktadır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler ve genç yeti?kinler (Orijinal çal???ma, genellikle üniversite ö?rencileri veya lise son s?n?f ö?rencileri üzerinde gerçekleştirilmi?tir).

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (15+ ya?).

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal???man?n örnekleme, ölçe?'in geçerlik ve güvenirlik standartlar?n? belirlemek için kullan?lm???t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert Ölçe?i** format?nda derecelendirilmi?tir. Derecelendirme seçenekleri ?unlard?: 1 = **Hiçbir Zaman**, 5 = **Her Zaman**.

Anahtar Kelimeler

Cronbach Alpha, Split-Half, DFA, Yap?s?sal E?itlik Modellemesi, **Likert Ölçe?i**, Psikolojik Ölçüm, Akran Bask?s?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: vsari@ktu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Serkan Volkan Sar?)

Yaz???ma Adresi: Karadeniz Teknik Üniversitesi, E?itim Fakültesi (Tahmini).

?zinler & Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in geli?tirme y?I? 2012'dir. Ölçek, akademik yay?n yoluyla kamuya sunulmu?tur. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme ko?ullar? için sorumlu yazar Serkan Volkan Sar? ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? sonuçlar?, DergiPark üzerinden eri?ilebilir durumdad?: dergipark.ulakbim.gov.tr.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [arkadas-baskini-belirleme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Sar?, S. V. ve Tekb?y?k, A. (2012). Arkada? Bask?s?n? Belirleme Ölçe?i: Geli?tirilmesi, Geçerlik ve Güvenirli?i. *Ondokuz May?s Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 295-318.

Arkada? Bask?s?n? Belirleme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal 24 maddesi, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelere eri?im için yukarıda belirtilen referans makaleye (Sar? & Tekb?y?k, 2012) ba?vurulmas? gerekmektedir.